

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-vármegyék partoktól független, székely érdekű újság.

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetési díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Ipartestületet az iparosságnak.

Folyó hó 22-ikére a székelyudvarhelyi ipartestület megalakítása érdekében értekezlet van tervezve. Ez ad impulzust arra, hogy az ipari kérdéseket is behatóan vitató Székelyország ismét visszatér az ipari dolgokra és vita tárgyává teszi azt a szönyegre kerülő, valóban fontos kérdést, hogy az ipartestület megalakítása célszerű-e, s ha igen, annak megvalósításánál milyen elveket kell feltétlenül szem előtt tartanunk?

Már 17 évvel ezelőtt is zászlót bontottunk az ipartestület megalakítása érdekében, mert éreztük, hogy a széthúzás, az örök magyar-átok első sorban is az iparosokat, tehát a társadalom azon rétegét fogja megörlöni, mely réteg nem támaszkodhatik a mozgathatlan ingatlan vagyontámogatására, mert éreztük, hogy első sorban is az a társadalmi csoport fog megsemmisülni, amely a céhrendszer megszüntetése után, nem nyert kellő garanciát az új ipartörvényben a létküzdelemben való ellenállásra s így mi sem természetesebb, minthogy a régi elvünkhez híven, ma is azt hangsúlyozzuk, hogy az ipartestület meg kell alakítani. Visszont azonban ezen elvünket indokolni is természetes kötelességünknek ismerjük s azt a következőkben igyekszünk eszközölni.

Nyilvánvaló, hogy a régi iparos élet éltető eleme, az iparosok boldogulásának hathatós támasza: a céhrendszer volt.

Ez a rendszer összetartotta, egy nagy családba tömörítette az iparosokat úgy, hogy annak kebelében az iparosság megtanította egymást becsülni, egymást jóakarattal támogatni s e mellett képessé tette az iparosok egyetemét arra, hogy az egyesülésben rejlő erejüket a közboldogulás előmozdítására kifelé érvényre juttassák, hogy az iparos érdekek előmozdítására a közélet vezető elemeit szükség esetén reá kényszerítsék.

A céhrendszer azonban megszűnt, megszűnt pedig azon konzervatív elvei miatt, amelyek az emberi szabadság-jogok érvényesülésének akadályát képezték. De sajnos, hogy amidőn az a régi és az iparos érdekeket megfelelően védő céhrendszer elbukott, elbukott annak az a helyes, az iparos érdekeket megfelelően védő jó tulajdonsága is, amelyik az iparosokat összetartani s szavuknak megfelelő súlyt adni hivatott volt. Így az iparosok az új ipartörvényben nem haladásuk előmozdítását, nem jövő boldogulásuk garanciáját ismerhették meg, hanem az által, mint oldott kéve széthullani, a gyár- és külföldi ipar versenyének hatása alatt megsemmisülni voltak kénytelenek.

Az ipartörvény amidőn lerombolta a céhrendszer sok tekintetben kínai falait, az ipartestületek létesíthetése által módot kívánt nyújtani az iparosságnak arra, hogy a megszüntetett céh-

rendszer jó tulajdonságait annak kebelében konzerválhassa és az iparosoknak közös érdekeik védelmére, — helyes vezetés mellett — megfelelő tömörülési módozatot létesíthessen.

Az ipartestület célja és legfőbb rendeltetése ugyanis az, hogy az iparos társadalom összes tagjait egy nagy családba tömörítse azért, hogy annak kebelében, az egymással való érintkezés révén kölcsönös türelmetlenségüket leküzdhessék, közös érdekeiket megvédhessék, hogy az egyesülésben rejlő erejükkel kifelé szavuknak súlyt, érdekeiknek megfelelő méltánylást szerezhessenek.

Talán bővebben nem is kell hangsúlyoznunk azt, hogy az iparosság helyzete ma annyira sivár, hogy annál sivárabbat már elképzelni sem tudunk, sőt azt is egész bátran állíthatjuk,

A Nemzeti Népszöpetség és Erdély.

Megindult a föld lábaink alatt. Egyre szűkebb lesz a tér Erdélyben melynél a magyarság összeszorul. Pár évtized előtt az erdélyi magyarság egyeséges földrajzi területen lakott. Ma már 48 kis sziget lett a magyarság földjéből. A Székelyföld kivételével csak Kolozs- és Torda-aranyos vármegyékben vannak nagyobb egyeséges magyar tömbök. A többi vármegyék magyar vonalait immár részekre tépte a tervszerű román terjeszkedés és eredményes birtokpolitika.

A veszedelmes betegség ellen a receptek naponként készülnek, az orvosok gombamódra szaporodnak. A baj csak az, hogy az orvosok legtöbbszőr bájitalok és az orvosok kuruzslók. Kevés közöttük a képzett orvos és még kevesebb a hasznos. Legtöbbszőr pedig patika sincsen, mely a rendelést pirulává gyurja.

hogy ezt a sivár helyzetet igen nagy mértékben épen az összetartozandóság hiánya idézte elő s így azt a mozgalmat, amely az iparos társadalomnak egy nagy családba tömörítése iránt van indítva, örömmel kell üdvözlölnünk, hiszen amikor ezt teszünk, legsarkalatosabb program-pontunk megvalósításának első lépését kell köszöntenünk.

Az ipartestület megalakításának szükséges és üdvös voltával hosszasan foglalkoznunk, úgy érezzük felesleges is. Azt meg kell alakítani, ha csak azt nem akarjuk, hogy az iparosság teljesen megsemmisüljön.

De amidőn hangsúlyozzuk, hogy az ipartestületet meg kell alakítani, nem tudjuk eléggé hangsúlyozni azt, hogy annak megalakításánál a szó szorosán vett értelmében a legnagyobb körültekintéssel kell eljárunk.

Sőt még tulajdonképpen alapos diagnózisunk sincsen, mert a baj okainak megállapításánál is eltérők a vélemények.

Nem lehet véleménykülömbőség az erdélyi magyarság bajainak megállapításánál abba, hogy a nemzeti veszedelem kuforrása az erdélyi magyarság teljes szervezetlensége. A szervezetlenség oka pedig a népek magárahagyatottsága. Az Emke emberfeletti erővel folyó munkássága iránt még az intelligencia is teljes közönyösséggel viseltetik, s maga a köznép vezetők hiányban csak azokon a helyeken vett tudomást az Emke létezéséről, ahol tevékenységének áldását élvezték.

Érthető tehát, ha most, mikor a szorongatottság nehéz pillanataiban azt hallja az erdélyi magyarság, hogy az Emke új munkaprogrammal új szervezeteket készül létesíteni a nép bevonásával, a reménykedés örömkialtásával fogja e tervet. De fokozza reményeit s felkelti jobb jövőben vetett hitét egy másik, egé-

Az ipartestület ugyanis életképes csak akkor lehet, az iparos polgárság összetartására, érdekeinek hatásos védelmére csak akkor képes, ha mindenféle napi politikától mentesen, oly vezetőséget nyer, amely az iparosok kebeléből kerülve ki, az iparban nevedett, annak hibáit, hiányait ismeri, azokat megszüntetni a saját jól felfogott érdekében is legelsőbb rendű kötelességének tekinti.

E cél szolgálatára pedig legalkalmasabbak maguk az iparosok. De az iparosok közül is elsősorban azok, akik kiint a nagyvilágban járva, más városok iparos társadalmának helyzetét tanulmányozhatták és akik az iparosok zöme előtt tekintélynek örvendenek.

Egyesek eddig az ipartestület létesítésének azért voltak ellene, mert bizonyos adót kell fizetni annak fenntartása érdekében. Az ipartestületi illeték fizetésének ténye azonban, a megalkítás ellen érvül már azért sem hozható fel, mert az a kiadás, amit arra fordítunk, bőségesen megtérül az által, hogy az iparos társadalom saját szervezeteiben oly birót teremt maga felett, amely biró az ipari életet közvetlenül ismerve, ipari kérdésekben valóban bölcsen és igazságosan képes dönteni.

Különbösen is az ipartestület fenntartásához nemcsak a tagjárulékok, hanem tanonc-szerződési és szabadítási díjak és a büntetéspénzek is járulnak s így az ipartestület megalakításánál nem ez, hanem az a fő és

szemelől nem téveszthető szempont, hogy annik élére ahöz értő s az iparosság érdekeit szemelőtt tartó emberek kerüljenek.

Ha az iparosság az ipartestületet e téren jól és helyesen alapozza meg, az iparosság mai rohamos sülyedése azonnal megszűnik, s Székelyudvarhely rendezett tanácsu város iparos polgárságára egy új és fényes jövő virul.

Hol kezdjük a székely mentést.

(1. folytatás)

(b) **A tanítóság-ra** vár és Székelyföldön 70—80 százalék arányban a tanítóság is végzi a székelymentés szociális teendőit. Hála és elismerés legyen érte.

Ha az anyagi helyzet terén nem érték el a megkívánható méltányos fizetést, a társadalomnak kötelessége e cél elérése érdekében mindent megtenni.

Én nem a végzettséget nézném, hanem a teljesítendő munkát, a rájuk váró nemes hivatást. De midőn a helyzet javítását időszerűnek tartom, ugyanakkor a tanító működését is szorosabban ellenőriztetném. Hiába! Mindenütt, minden téren áll a közmondás igazsága: „Nem mind arany a mi fénylik.” Én az ellenőrzést szükségesnek tartom minden téren.

A gondnokságokat nem tartom megvetendőknél; bármennyire tiszteljem az önállóságot és az önálló hatáskört. Én abban az egyszerű falusi emberben, nem a sokak által lenézett „buta parasztot” látom, hanem egy embert, a kit meg kell nyernék a tanúgyeknek, az iskola iránt való érdeklődésnek.

zeteiben és kiküldött szónokaival tartandó előadásokon pótolni kiyánja a nép törvénytudásainak hiányait, és le akarja szoktatni a népet a sok költséget okozó felesleges perlekedésről. Súlyt helyez a Nemzeti Népszövetség az erdélyi magyarság gazdasági életének rendezésére és fejlesztésére is, amit nem csak az erdélyi viszonyokhoz alkalmazott szakszerű tanácsokkal, hanem előre kidolgozott tervei alapján intézményekkel is szolgálni fog.

Arra is különös gondot fordít, hogy a munkát keresni hazulról elvándorolt erdélyi magyarságot, székelységet, különösen a fővárosban támogassa, keresethez juttassa, erkölcsi és társadalmi életére felügyeljen és a züllesztől megmentse.

Ezekkel szemben nem kíván egyebet, mint hogy az erdélyi magyarság megértve a Nemzeti Népszövetség programjában rejlő nagy nemzeti célokat, hasonlóan az ország Erdélyen kívül lakó magyarságának

A gondnokságok mellett egy tapintatos tanító, önállóan vezeti az ügyeit. És én nem is a gondnokságok felügyeletét kívánnám, hanem részhajlatlan, igazságos *szakfelügyeletet*.

A jövő tanítói nemzedékre nézve pedig felette szükségesnek látnám, hogy minden tanító-képzőben, egy-egy *Barabás* Endre szellemű ember legyen irányító a növendékek szociális teendőire nézve.

(c) **A papság-ra** ugyanaz a nemes feladat várna szociális téren, a mely a tanítóságra

A templom Istenháza. A felnőttek iskolája. Itt azt kell megtanulják, hogy a Jézusi emberszeretet által miképpen szolgálhatnak Istennek. Jézus evangéliuma nem elvont dogma, sőt nem is dogma, hanem élő, ható, munkálkodó emberszeretet.

Igaz van a költőnek, mikor azt mondja: „A munkás emberszeretet, legszebb Istentisztelet.”

Felette csodálkoztam midőn egy lelkész társamról azt hallom, hogy ő nem elegendik bele a szociális munkába, mert ha ő a Krisztus evangéliumával nem tud hatni a templomban, akkor nincs miért fáradjon.

E felfogást teljességgel nem osztom, mert Jézus nem zsinagoga szónok volt, hanem „Szélyel járván, mindenekkel jót tett.” Ő az embert, emberi tudatára akarta felemelni. Vajjon az ő példaadása nyomán, nem az-e ma is a mi feladatunk?

Igen helyesen mondja Debrecen híres református papja, Jánosi Zoltán: „Krisztus országa nem e világból való, de e világba való.”

Nekünk dodonai jóskok módjára nem elkülönülni kell hiveinktől, hanem templomainkat, egyéniségünket, szívünket s szívünkben az Isten és emberszeretetet közelebb vinni az élethez. Mert ha ezt nem tesszük, eljőnek a hamis proféták s megteszik úgy, hogy nem sok köszönete lesz abban sem az egyháznak, sem a társadalomnak.

lelkésedéséhez sorakozzék abba az új táborba, amely a jövő Magyarországot, az egységes magyar nemzeti állam kiépítését tűzte ki céljául.

De értsék meg e szöveget az erdélyi összes kulturegyesületek is és Erdélynek minden tényezője. Tartsa erkölcsi és becsületbeli kötelességének minden egyesület és minden egyén külön-külön is a Nemzeti Népszövetség támogatását és eszméjének terjesztését. Nem pártpolitikához való korteskedésre, hanem komoly hazafias munkásságra, új honfoglaló tábor alakítására hívjuk Erdély magyarságát hittel, bizalommal abban, hogy „még nem fajult el a székely vér”, kibontjuk a zászlót Erdély bércei között és várjuk Csaba táborának életrekelését.

„Ha a társadalom nem védekezik, nincs az az államhatalom mely egymagában megmenthetné azt,” (Székely Társaságok Szövetsége)

Itt is azonban az a nehézség, hogy a sok szükséges és szükségtelen theologiai tantárgy között még mindig nem akarnak a szociális életre való nevelésnek, a szociális teendők tudományának helyet adni.

Igen sok helyen megakasztja a szociális tevékenységet a pap és a tanító közötti egyenetlenség, mely talán még Noé sötét hollójáig vezetheti le származását.

Az a vigasztaló, hogy már az egyetértő munkálkodás sem oly ritka mint a fehér holló. Ez így volna kívánatos mindenütt.

Demokratikus korba való törekedésnél, idejét mult dolog a költő szavai felett vetélkedni: „Nem tudom én melyik volt szebb, melyik dicsőbb, melyik *nagyobb*?” Mert ez utolsó felett, a végzettség arányban volt az ütköző pont. Ma? Ma ugyancsak Jézus szava: „A ki köztetek első akar lenni, az legyen a többinek szolgája.”

(d) **A nép.** Érdemes lesz megemlékezni foglalkozásunk tárgyáról: a székely népről. A Füredy-féle arcképcsarnok szerint le volt festve, Kiséreljük meg, más arcékból nézni őket

Lehet ugyan, egy pár hasonló vonás így is lesz. De hát senki sem akarja talán azt állítani, hogy tökéletes teremtmény volna a székely! Tökéletlen biz a. A szó szorosabb és tágabb értelmében is. De alapjában értelmes és így tökéletesíthető.

Egyszerre nem lehet felfujni, mint a hólyagot, mert baj lesz. Azonban hogy rendre, csinján és szép szerivel ne lehetne minden nemes ügynek átlagosan megnyerni, az nem mondható.

Füredyék olyannak látták, mint a hogy fefestette: elhiszem Mert nem elég egyszer, kétszer megmutatni magunkat közötté s azt kívánni, hogy tárja ki szívét, lelkét. Zárkozott, bizalmatlan a székely s a mit nem ismer v. nem akar, abban végtelen „tökéletlen,” úgy tudja forgatni a dolgot, hogy ember legyen, aki el tud igazodni rajta!

Tessék csak visszaemlékezni, hogy milyen végtelen bizalmatlansággal fogadta minden felé a kirendeltség kezdeményező munkáját v. is jobban mondva Dornert!

Milyen bizalmatlanul nézett reám a nagy többsége hiveimnek, mikor én „trafikálni kezdtem az urakkal.”

Semmi jót nem jósoltak belőle. Izengették, hogy hagyjak fel, menjek csak prédikálni, papnak nem való az eféle dolgokba elegendni, hagyjam az ügynököknek stb. stb.

Ha most én azokból itélem meg a székely népet, a mint az első 3—4 esztendő alatt eltürtem, elszenvedtem, elhallgattam, bizonyosan Füredy uron túl tehetnék a lepcsokondíazás jeles mesterségében.

De hát a székely nem „len,” hogy olyan hamar termést hozzon a szociális ujtás mezején. Idő kell ahoz. Élő növényé kell változzék.

5—6 év mulva kérdeztem meg az atyámfiait, hogy miért voltak olyan bizalmatlanok?

— Tiszteletes Ur! Annyi ígéretet kaptunk, annyiszor kijátszottak, becsaptak, hogy ne csodálkozzék, ha blzalmatlanok voltunk.

Ma azonban — elmondhatom — nincs az a közügy, de akárhány családnak ügyes-bajos belső ügye, hogy bizalommal ne jöjjenek hozzám tanácsért.

Én — Istennek legyen hála — elmondhatom, hogy kezem községem egyházi és polgári életének szive dobbanásán van. De a bizalommal soha vissza nem éltem. Haszontalan, hiábavaló ígérettel férre nem vezettem fel nem ültettem.

Most a jelenben bosszulódik meg a régi vármegyei nemesség felfogása: „A népnék nem való tudomány, világosság, az is kár, a mit tud, mert rosszra használja.“ És ugy-e bár most véka-számra akarnák az agronomia haladásának a tudományát beletölteni, de nem megy! A közpéldaszó igazsága betelik: „Addig hajlitsd a fát, míg vessző!“ Most már bortal ledorongolni s ugy akarni javítani, hiábavaló.

Lelkészi állásomból kifolyólag ennél szebb és lelki jutalmazóbb feladatot nem képzelek. Szolgálui azoknak, a kikért vagyunk.

(Folyt. köv.)

(Homoródszentpál) Ürmösi József.

Nagy tüzeset Atyha községben.

(Saj. tud.) Husvét másodnapján, 1914. április hó 13 án izgalmas, szomorú napja volt Atyha községnek, Udvarhelyvármegyében.

A hármass hegycsucs (Firtos, Fias-tető és Nagykö) közép-pontján fekvő Atyha, honnan szép tiszta időben csaknem egész Erdély felett végig lehet tekinteni, súlyos megpróbáltatás elé jutott. Bennégett egy 70 éves öreg asszony és egy 1 éves leánygyermek is.

Nevezett nap d. u. 1 órakor Balázs Mihály székely ember csüre (eddig ismeretlen okból) kigyuladt s rövid fél óra alatt hatvanhat gazda háza és összes gazdasági épülete lángokban állott. A kár minimális számitás szerint is meghaladja a kétszáz ezer koronát.

Atyha község 788 méter magasságban fekszik a tenger színe felett és e miatt a környékbeli községekből későn érkezhettek a segítség. A tüzoltáshoz legszükségesebb víz meg hiányzott s így nem csoda, hogy az égő zsarátnokok még napok mulva is magas füstfelhőkkel jelezték a pusztulást.

A mennyire csak lehetett, gyorsan a tüzeset helyére vonult Korond községnek, mintegy három száz főből álló vitéz csapata: Fábrián Zsigmond községi bírival az élén, kikhez később Kádár Gyula k.-jegyző is csatlakozott. Emberfeletti erővel dolgoztak Balázs Mihály (József),

Biró György, Fábrián János, Vencel Lajos és a többi.

Korond, Parajd, Etéd községek lakossága tüzfecskendővei vonult ki s a két Sófalyáról is néhányan megjelentek. Az atyhaiak mentési munkáját pedig Kádár Kálmán körjegyző vezette, akihez Fülöp János plebános, Udvard Ferenc kántortanító és Vincefi Mátyás birtokos csatlakozott.

Megérkezett Máthé Tibor parajdi szolgabíró is, aki ingujra vetkőzve állott a parajdi mentőcsapat élén és nyomról-nyomra vezette az eredményes munkálatot. A fáradhatatlan szolgabíró másnapra is ott maradt s ekkor már az inségre jutottak pillanatnyi segítyezése ügyében tette meg intézkedéseit.

E hó 15-én délután Parajd, Korond és Szovata községekből 4-5 szekér kenyeret szállítottak az éhező székelyek megmentésére.

Ugron János főispán és Dr. Sebesi János alispán szintén akcióba léptek, hogy a károsult község lakosságának felségélyezésére országos gyűjtés rendeztessék. Sándor János belügyminisztertől táviratilag kértek pillanatnyi segítyezést.

Nyílt levél a székely kamarához.

Írta: Helemen György építész.

Székelyudvarhely, 1914. április hó.

III.

7. Több, mint két évtizede már, hogy városunkban fennáll a kő- és agyagipari szakiskola. Igen helyes intézmény. Sok esetben meggyőződünk róla, hogy hivatásának nagyon is megfellel.

Igen kérem, de ezt az iskolát szükséges volna egy három hónapos rendszeres téli tanfolyammal összekötni, a hol a nagyobb székely fiúk, mint már kőműves- és ácssegédek rajz, mértan és a többibe oktattassanak; mellőzve az agyagászatot és kőfaragást. Azonban a kinek erre kedve van, azt is tanulhassa.

De főképp a rajz, mértan és számolás tanítandók úgy, hogy ezeket az építésnél ők használhassák. Mert kérem sehol a világon a kontárság nincs úgy elterjedve, mint Székelyudvarhely és vidékén. Itt minden ember, ha fejszét vesz a kezébe — ács; ha követ hord — kőműves. Szóval minden gyakorlat és tudomány nélkül fejlődik annyira, hogy utóvégre is — semmisse.

Már pedig kérem a székely nép fogékony. Szeret ő tanulni, csak a tanulásra áldozni nem. (Igy vagyunk többé-kevésbé a lapokkal is: némelyek szívesen olvasnák, de csak — potyára! Szerk.)

Ezért nagyon szükségesnek tartom egy téli tanfolyam felállítását és pedig úgy, hogy három hónapos téli tanfolyam mellett, az illető beiratkozók a maguk élelmézésének biztosítására egy bizonyos napi járulékot kapjanak, amelyből élelmőket és

lakásukat fizethetik. A három hónap eltelte után tartoznak vizsgázn.

A következő évben a jól vizsgázottak mennek a II-ik tanfolyamra s így tovább III-ikra és ekkor vajmi kevés póttanulással mesteri vizsgára képesek.

Az építő pályán való segédeink nagyon hátra vannak s ezért a tanfolyam felállítását szükségesnek tartom.

Szükségesnek tartom továbbá, hogy a n. é. iparkamara eszközölje ki a Nagyméltóságú miniszter urnál országunkba a 21-ik vizsgáló bizottság Székelyudvarhelyen felállítását, mit egész biztosan elérhet, mert Marosvásárhely az egy város, ahol az összes székely megyékből egy vizsgáló székhely van.

Igy aztán egy építési szaktanfolyam és a vizsgáló bizottsági székhely felállítása ki fogja üzni a kontárságot s 4-5 év mulva nagyon fényes eredményről győződhetik meg, hogy hova haladt. Ezen a tarthatatlan állapoton feltétlenül segíteni kell, különben városunk és megyénk építő iparosai tönkre lesznek téve.

8. A vállalkozás körében az építés terén van egy különös, de nem épen utolsó dolog, a melynél csakugyan szükséges a Nagyméltóságú miniszter urnak becses figyelmét felhívni, hogy ezen az elviselhetetlen állapotban a mi napi renden van, változtasson.

Mai napság, midőn a vasbetonvilágban élünk, legtöbb esetben a vasbeton műtárgyaknak jött fel a napja úgy az állami, mint a megyei utakon.

Erre a műszaki tárgyra készítenek az államépítészeti hivatalok egy a százhoz való méretbeli rajzot.

Természetesen 4 méter nyílásig van is ilyen hidra vasbetonrajz a kivitelre, mert felülről így van megállapítva.

Hát miért nem lehet 5-6-7-8 méter nyílásig épügy vasbeton terv mintát előállítani, mint a négyméteresre?

Mert ha már a 4 méter 50 centimétert meghaladja, okvetlen elő van írva, hogy vállalkozó tartozik a felfszerkezett rajzát saját költségén elkészíttetni és azt az államépítészeti hivatalhoz felterjesztés végett beadni.

Ez a beadvány újból ivenkint felbélyegezve a Nagyméltóságú kereskedelmi miniszterium vasbeton ügyosztályához küldetik felülvizsgálatra.

Hogy mennyi kellemetlenség ez a kisiparos vállalkozónak, Budapestben járja a kálvériáját s ott különböző huza-vonának legyen kitéve, azt elképzelni sem lehet.

Sokkal egyszerűbb s úgy az államépítészeti hivatalok, mint a vállalkozókra nézve is sokkal előnyösebb lenne, ha ezeknek a vasbeton műtárgyaknak 4-8 méterig szabványos kiviteli terve volna. Hisz ma már ez a vasbeton-mesterség nem olyan nagy ujság és az is figyelmet érdemelne, hogy ne legyen az a szegény iparos vállalkozó a pesti huza-vonának minden általa vállalt ilyen műtárgynál kitéve.

SZÉKELY GAZDA.

Kukoricatermelési verseny a Székelyföldön.

Az elsatnyult és kevés terméshozamot adó székely kukoricafajta csekély termésének javítására a Budapestben lakó székelyek „Péterfy Asztaltársasága“ két év óta rendez kukoricatermelési versenyeket 10-16 éves székely fiúk között.

1912. évben 123 fiu vett részt a versenyben, de a termést a sok eső tönkretette. 1913. évben 203 székely fiu pályázott a díjakra, de kilenctizedrészen az árviz megsemmisítette a kukoricatermést. A versenyt rendezők első évben 123 ajándék-könyvvel vigasztalták meg a székely fiukat.

A második évben, bár az árvizkárok miatt az első országos kukoricakiállításán részt nem vehettek, a Budapestben lakó székelyek »Péterfy-asztaltársaság« öt arany díjat küldött a legszorgalmasabb versenyzők részére, Aranydíjat nyertek a következő székely fiúk: Barabás György Miklósvár (Háromszék m.), a termelést vezette Török Albert tanító. Kőszegi Kálmán Középafta (Háromszék m.), a termelést vezette Sándor Lajos igazgató-tanító. Dénes József Székelymuzsna (Udvarhely m.), a termelést vezette Jakab József tanító. Csont Pál Bögöz (Udvarhely m.), a termelést vezette Földes Ferenc tanító és Tarcsafalvi Albert Székelyszentmihály (Udvarhely m.), a termelést vezette Miklós György tanító.

Az előző évi versenyzők száma ismét szaporodott. Aranyösszeőről is jelentkeztek az idén és így az összes székelylakta vidékek bevonattak a kukorica nemesítés és termésjavítás munkájába.

Az idén április első hetében küldötték szét Budapestről az országos kiállításról szerzett legkiválóbb magvakat. A termelési kísérletben a hazai nemesített kukorica fajták közül benne vannak a bánkúti (lófogu korai) rumai (lófogu félkorai), laposnyaki (félkorai), putyi (korai) pignolekó (korai) és a rózsza muskotály (korai) fajták.

A pályázati feltételek a régiek. Tanítók és papok egyszerű levélben, a pályázó fiúk megnevezésével kérhetnek ingyen vetőmagot Péterfy Tamás írótól (Bpest IX, Köztelek.)

Érdekes jelenség, hogy a szép arany díjak láttára a székely kis lányok szive is megdobbant a nemes versengésre. Aranyösszeőről 40-50 leány kért nemes fajtájú kukorica vetőmagot.

A „Péterfy Asztaltársaság“ igen helyesen járt el, mikor a kukorica termelési versenyben a gazdaság minden munkájában úgy is részt vevő székely lányokat is bevonta, csupán a nagy díjból, mely szerint Budapestre viszik a 2 legjobb versenyzőt, — kizárta a lány pályázókat.

Dicséretes az a szívós kitartás, mellyel a versenyt rendező társaság

végezi nemes munkáját. Két szerencsétlen esztendő után és annyi csalódásra még újultabb erővel látnak a munkához, abban a biztos tudatban, hogy ez az igazi székely népméltóság.

A szászok 18—19 mázsát, a székelyek csak 15—16 mázsát termelnek holdanként kukoricából. Ha bőtermőbb és jobb kukorica fajta által csak egy mázsával több termést tudnak elérni a székelyek, az csupán a Székelyföld részére évi kétmillió korona bevételt jelent.

Tehát dolgoznak a székely dicsőségért. Isten segítse!

Az erdélyrészi pégekről. A Károlyi László gróf kiskirálysági (Békés megye) uradalma parcellázása folytán az uradalom gazdatisztsai átköltöztek az ujonnan vett erdélyrészi birtokra — írja a „Köztelek“. A „putyi“ kukorica ismert nevű kitenyészője és nemesítője Lubinszky Ernő is oda helyeztetett át Szetmátéra, akinek leveléből idézzük az alábbi, az erdélyrészi gazdasági viszonyokat igen jellemző sorokat: „Soha fogalmam nem volt ilyen elmaradottságról, mint amit itt látok e népnél; s ilyen, akár oláh, akár magyar, pedig közelben vannak szászok s azok példáján okulhatnának“ Károlyi László gróf intézkedése folytán a nép csiraképtelen, rosszfajta és árviztől tönkretett kukoricáját az uradalom becseréli az Alföldről hozott jó egészséges „putyi“ kukoricavetőmaggal. De a szegényebbjének csere nélkül is adnak vetőmagot, mert nincs ezeknek semmijük, írja Lubinszky.

Élesen rávilágít ez az állapot arra, hogy igenis a népnek szüksége van képzett gazdákra és a kisbirtokos osztály értelmi vezetője, gyámolítója legelső sorban a nagybirtokon alkalmazott gazdatiszti osztály lehet. Érdeke is, hogy ez legyen, mert a céltudatosan gazdálkodó okleveles gazda a saját sikereinek a veszélyét látja abban, ha elmaradott gazdálkodást üz a tudatlan kiscgazdaosztály. Tudja, hogy az uradalom fajtiszta vetőmagját, kukoricáját elfajzásra készíti a szomszéd földek termésének himpora, az uradalmi állatállományt megfertőzi a nép rossz állatállománya, tehát mikor segít a népen, egyúttal saját érdekét is védelmezi.

Vármegyei dalosverseny.

A székely dalosok uttörése volt az a nagyszabású, minden oldalról sikerült verseny, melyet 1914. április 14-én Székelyudvarhelyt a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet“ rendezett.

Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző, dalegyleti elnök céltudatos, fáradságot nem ismerő alkotása, ugyisintén Ugron János főispán, Dr Sebesi János alispán és a melléjük csatlakozott társadalmi vezéregyéniségek lelkes közreműködése hozta létre azt a helyes irányúnak bizonyult keretet, melyben maga az Országos Magyar Dalosszövetség is jövőre működni kíván.

Ha egyéb eredménye nem lenne az április 14-iki vármegyei nagy találkónak, már ez bőven jutalmazza a vezetők hazafias munkásságát.

De egyéb, sőt messzekiható kulturális hatása is lesz ez első lépésnek. Mert hisszük, remélni akarjuk, hogy a most megindult akciónak minél előbb folytatása, sőt kitartó állandósítása következik nemcsak Udvarhelyvármegyében, hanem a többi székely vármegyék területén és kiválón az erdélyrészi bércezhaza összes vármegyéiben...

Sehol sem lehet oly nagy szükség a társadalmi élet felfrissítésére, mint e hazarészben és egyetlen oly hatásos, alkalmas, célhoz vezető eszköz sem kínálkozik erre, mint a szívet-leket nemesítő dal.

Hadd zengjen tehát dal minden ajkon! Bármely anyanyelven hangzik is, egyenlően szívből jön és szívhez talál... És a szívek sokkal inkább megértik egymást, mint a fejek. Mi a kultúra terjesztésére, a társadalmi együvé tartozandóság leghatékonyabb ápolására, az adott viszonyok között: egyedül a dalosegyesületek kiterjesztését, állami hathatós támogatását és folytonos mozgékonyosságát, minél gyakoribb vármegyei összejövetelét tartjuk elengedhetlen szükségletnek.

Le kell rombolni az embert az embertől elválasztó oktalan falakat! S miután a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet“ e téren az első lépést már megtette, őszinte székely testvéri szeretettel üdvözljük és lelkesült ihlettel mondjuk: csak előre!...

Az érkezés.

Szokatlanul mozgalmas volt e hó 14-én Székelyudvarhely város kéne. Az épületeken nemzeti zászló, mindenütt ünnepi hangulat volt látható.

Ebéd után a mozgalom a vasuti állomás felé irányult. Ekkor érkezett a ritka vendég, az Országos Magyar Dalosszövetség képviselője: Hoppe Rezső zeneigazgató és zeneszerző, kit a sokaság lelkes éljenzéssel fogadott. A város nevében Soó Domokos polgármesterhelyettes üdvözölte az illusztris vendéget, aki köszönettel viszonzta. Mire a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet“ igen kedves énekével adott kifejezést vendége iránt való tiszteletének.

Bebonulás.

Az összes dalárdák zászlójuk alatt sorakozva, nagy tömegtől kísérve, Kónya Jancsi teljes zenekarának indulót mellett vonultak be a »Budapest«-szálló színháztermébe és itt összpórárt tartottak. Megállapították, hogy a szenterzsébeti dalkar kivételével, az összes versenyzők jelen vannak.

Dalosverseny.

Délután 4 órakor kezdődött a dalárdák versenye a Budapest-szálló színháztermében. Bevezetésül az összes dalosok a Himnuszt énekelték el Horváth József karnagy vezetésével. Az összhangzatos előadást Dr Paál Árpád elnöki megnyitója követte. A hála és elismerés hangján szólt Ugron János főispán támogatásáról, mely lehetővé tette, hogy a vidéki dalosokat e magasztos akcióban tömöríteni sikerült. Szeretettel üdvözölte az Országos Magyar Dalosszövetség kiküldöttjét, hogy megjelenésével ez ünnepélyes pillanat fényét emelte és a Székely Dalárda kezdeményező lépését támogatta. Magas szárnyalású beszédét a termet zsufolásig megtöltő közönség nagy tetszéssel fogadta.

A versenyzők sorrendjét sorshuzással döntötték el. Elsőként a homoróddaróci szász vegyeskar lépett a dobogóra. Versenydarabja: Sangdischlok, Kirckner H. Karnagy: Lienert Hans evang. lelkész. Férfiak és leányok szász. nemzetiségi viseletben voltak. Összhangzó énekük a közönség tetszését megnyerte és élénken tapsolták. Második volt a kiscgalambfalvai dalkör, melyet Paál Jenő áll. tanító vezetett. Versenydarabja: „Jer ölembe“, Emke. Harmadikul Baczó Lajos ref. lelkész vezetésével a betfalvai vegyeskar jött. Versenydarab: „Székely Dalok“, Emke. Negyediknek az etédi dalkör érkezett Lőrincz András áll. tanító vezérletével. Versenydarabja: „Régi nótá“. Lányitól. Ötödik volt Kakucs György áll. tanító karnagyával a parajdi dalkar, mely Goll. J. magyar népdalait énekelt. Hatodiknak következett a székelykereszturi áll. tanítóképző-intézet iskolázott dalkara, mely Lányi „Dal a dalról“ darabját adta elő Berzátsy László zenetanár vezetésével.

Minden egyes énekcsoportot lelkes éljenzéssel és zajos tapsokkal fogadott a közönség.

A verseny berekesztő beszédét Ugron János főispán mondta; megelégedését és elismerését fejezve ki a dalárdák magas nivóju éneke- és a vezetők önzetlen közreműködéséért.

Végül a versenyző dalosok együttes kara a Szózatot énekelte Horváth József székely dalegyleti karnagy ügyes vezetésével.

Szerenád.

Este 7 órakor az összes dalosok a Budapest-szálló előtt zászlóik alatt gyülekeztek. Az önkéntes tüzoltótestület pedig Csillag József alparancsnok vezetésével lampionokkal jelent meg. Így vonultak fel a vármegye háza előtt levő térre, hol a dalosok szerenádöt adtak a verseny védnökeinek.

Gyönyörű tavaszi est volt. A város apraja-nagyja az utcán sétált. Mindegyik dalárda egy-egy szép dalt énekelt a szabad ég alatt. Ezzel alkalmat adtak a nemes szorakozásra Székelyudvarhely város közönségének, mely háliját lelkes éljenzésekkel rötta le. Dr Sebesi János alispán pedig az erkélyről, mesze halló meleg hangon mondott köszönetet a maga és védnöktársai s a város közönsége nevében is a derék dalosoknak.

Hangverseny.

Ezután hangverseny következett, amelyen Gáll-tól székely népdalokat az összkarok, Blaha és Pálmai dalokat a betfalviak, Beethoven „Dicsőít téged“ az etédiak, Fridrick Slicker német dalokat a homoróddaróciak, műsoron kívül pedig a székelykereszturiak több szép dalt, Hoppetól „Szerelmem“ c. dalát a parajdiak énekelték. Ez utóbbi pontnál a termet zsufolásig megtöltő közönség szünni nem akaró tapsviharral tüntetett a jelenlevő szerző mellett, akit hatalmas éljenzésekkel köszöntöttek. Befejezésül a Székely Dalárda énekelt a „Dal a dalról“ c. darabot nagy hatással.

Versenydíjak.

Hoppe Rezső bíráló bizottsági elnök lépett az emelvényre és a közönség önértetét magasra emelő igazán szép beszédet tartott. Többek között őszintén bevallotta, hogy a „Székelyudvarhelyi Székely Dalegylet“-től igen értékes tanulságot szerzett. Megtanulta, hogy a dalosokat országszerte vármegyék szerint kell összehozni. Negyvenhét éve főnáll az Országos Magyar Dalosszövetség és mai napig nem jöttek reá e szervezkedési módra. Igéretet tett, hogy az eszmének a Szövetségben való életre hívására lépéseket tesz. Elismerését és köszönetét nyilvánította a székely dalosoknak s kitartó együttes munkára serkentette.

Majd a versenydíjakat a zsüri ítélete szerint osztotta ki. Az első díjat, a Dalosszövetség ajándékát, egy szép plakettet emlékfelirattal, valamint ezüst ébresztő, és ezüst zsebórát csinos tokban a karnagnak az etédiak kapták.

Második díjat nyert a parajdi dal-kör: ezüst tentatartót és a karnagy-nak ezüst zsebóráát.

A harmadik díjat pedig a kisgambfalvai dalosok kapták: két csinos ezüst gyertyatartót és a karnagy-nak ezüst szivartárcát.

A székelykereszturi, betfalvi és homoróddaróci dalosok a versenyben részt nem vehettek, miután az Országos Szövetség szabályai vegyes karokat és intézeti dalárdákat el nem ismerhet. Így tehát ezeket versenyen kívül jutalomban részesítették.

A kereszturiak csinos faldíszát, a karnagy ezüst szivartárcát; a betfalviak ezüst óráát és ezüst szivartárcát; a daróci vegyeskar pedig ezüst asztali óráát és még egy csinos emléktárgyat kapott ajándékba.

A székelyudvarhelyi Székely Dalárda Horváth József karnagyát pénzjutalomban részesítette fáradozásaiért.

Az emléktárgyakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter, az Országos Szövetség és az udvarhelyvármegyei Népművelési Egyesület adományjaiból szerezték be.

Még egyszer felhangzott a dal. Az összkar Hoppe Rezső egyik szép szerzeményét adta elő s ezzel a hangverseny véget is ért.

Táncmulatság.

Kezdetét vette a táncmulatság. Egyik része a Budapest-szálló színháztermében Kónya Jancsi zenekara, másik fele pedig Barkóczy Albert „Hungária” kerthelyiségében az etédi rezes banda mellett perdült táncra.

Mind a két helyen világos reggelig tartott a mulatság fesztelen jó kedvvel és gyönyörűség volt látni a székely-szász barátság megerősödését, messze kiható fontosságát.

Mi pedig bátran elmondhatjuk, hogy a Székely Dalárdának ilyen szép sikere még nem volt. De hogy ezután legyen, azt székely testvéri szeretettel kívánjuk!

Iji. B. P.

— **Tordaaranyos-vármegye** közigazgatási bizottsága Dr. Betegh Miklós főispán elnöklésével tartott ülésén bemutatta Ehrlich Béla most kinevezett tvh. állatorvost. Dr. Horváth Miklós alispán jelentéséből szomorú adatként tünt ki, hogy az elmúlt hónapban 442 utlevelet kellett kiadnia. Ebből 257 Amerikába, 172 Romániába és a többi más államokba szökött. Majd az egyes szakelődök tették meg jelentésüket. Dr. Kolozsvári Sándor várm. főorvos jelentésével kapcsolatosan a Torda városban levő iskolák, mintegy 2000 növendéke számára külön iskolaorvosi állás rendszeresítése ügyében javaslat-tétellel a főorvost és Bárdos Ádám kir. tanfelügyelőt biztalmeg. Mayerffy György kir. gazdasági felügyelő jelentése kapcsán pedig Egerházy Lajos indítványára a földmívelési minisztertől a felügyelőséghez megfelelő számú segédszemélyzetet kérelmeznek.

HIREK.

— **Dr Kovács Jolán**, Dr. Napendruck Kálmán Torda város tisztiorvosának felesége, összes orvosi szigorlatait kitüntetéssel tette le és summa cum laudo nyert orvostudori oklevelet, vagyis a legelső kitüntetéssel avatták fel orvosnak. Kiváló speciálista, mint nő- és szemorvos. Torda közönségének nagy nyeresége a kftünő orvosnő, aki Jósika Miklóscsúcai lakásán naponta d. e. 10–12 között tart rendelő-órákat.

— **Gagyhy Dénes** fővárosi áll. főreálisk. tanár, székely író a husvéti ünnepeket a szülői háznál töltötte Etéden Kedden Székelyudvarhelyt is pár órát időzött s a délutáni vonattal visszautazott Budapestre.

— **Dr Gönczy Gábor** székelyudvarhelyi gyakorló ügyvéd az igazságügyi miniszter a székelyudvarhelyi járásbíróshoz jegyzőnek nevezte ki.

— **Keleti Pétert**, a marosvásárhelyi cukorgyár érdemes igazgatóját, abból az alkalomból, hogy már tíz év óta áll az intézmény élén, a gyár személyzete szép emléktárggyal lepte meg.

— **Elhalt báró.** Báró Szentkereszthy Pál földbirtokos, báró Szentkereszthy Béla Háromszékvármegye főispánjának testvéröccse 58 éves korában meghalt Erzsébetvároson.

— **Ujszékelyi Buzogány Julánna** nagyfalusi Nagy Fekete Jánosné életének 83-ik évében elhalt Tordán. Haragosné Fekete Ilka polgári leányiskolai tanítónő édes anyját vesztette el az elhunytban.

— **Háromszáz méter magas lánggal** ég a magyarsárosi földgáz, mely hétfőn este irtózatos robajjal tört elő Gróf Károlyi Mihály birtokán. Három hónap óta lassu tüzzel égett s most nagy erőt nyerve, hét hold területet szétnyomott és e hatalmas résen ömlik ki a gáz s ég oly erővel, hogy elolthatása kétséges. A gáz kisebb-nagyobb megszakítással 60 holdon ég. A robbanás bezuzta Magyarsáros község házainak ablakait s annak erejét Dicsőszentmártonban is érezték.

— **A husvéti szünet után** minden egyes tanintézetben megünnepelték április 11-ikét, az 1848-as törvények szentesítésének emlékét. A székelyudvarhelyi áll. polgári leányiskola önképzőköre Nemes Irma vezetőtanítónővel az élén ünnepelt e hó. 15-én. Szerepelt az énekkar, szavalt Gyarmathy Róza IV. o. t. ünnepi beszédet tartott Sándor Berta IV. o. t., Farkas Imre Rákóczi indulóját Szász Emma IV. o. t. szavalta. Az énekkar Szózatával nyert befejezést a szép ünnepély.

— **Az ipartestület Marosvásárhelyt** megalakultnak tekinthető, miután az e hó 14-én Bürger Albert kamarai elnök vezetésével tartott gyűlésen Dr. Varga Lajos főkapitány kijelentette, hogy az eddigi szavazatok már biztosítják az ipartestület

törvényes kellékeit s így az meglesz, csak a törvényes formák retor-táin kell átmennie. A gyűlésen Dr. Bernády György főispán is megjelent s felszólalása lelkes éjenzést keltett. Hofbauer Aurél polgármester pedig az ipartestületnek helyiséget, fűtést, világítást s még egyebet is ígért. „Ha ezt a jogot (az ipartestület alakítását) nem biztosítaná a törvény, bizonyára nemcsak kérnék az iparosok, hanem hangosan követelnék is” — mondotta a polgármester. És igaza van.

— **Az atyhai tüzbészről** külön cikkben hozunk tudósítást. Lapunk zártakor értesülünk, hogy a veszélyt Szász Józsi 11 éves fiú okozta volna, aki Balázs csűrében tüzet tett és kenyeret pirított. Ettől gyuladt meg a csűr s terjedt el a tűz oly gyorsan, hogy két emberélet is áldozatul esett. Ezenkívül több szarvasmarha és sok háziállat elpusztult. Az üszkők még most sincsenek egészen eloltva.

— **Másfél óra** is valami oly hosszú utnál, mint a milyent a Székelyföld keleti részéről az utasnak meg kell tennie Budapestig és vissza. Hír szerint — a kereskedelmi miniszteriumban előkészítő munkálatok folynak, hogy Nagyvárad és Budapest között másfél órás különbözettel közlekedjenek a gyorsvonatok. Ez az utróvidítés nekünk, a Székelyföldnek is előnyére válna.

— **A számlák** nem valami kedves irások az adósoknak, kik fizetni — ősi szokás szerint — nem szeretnek. Ezekkel a bélyeges papírosokkal azonban annál inkább foglalkoznak a kereskedők és iparosok, kiket a közigazgatási bíróság közelebbi két döntése érdekel. Az egyik döntés szerint a mellékletként csatolt számlák a számlabélyegen kívül mellékleti bélyeggel is ellátandók és ebbe a mellékleti bélyegbe a lerótt számlabélyeg nem számítható be. (12974—913. sz.) A másik döntés így szól: „Az a számla, melyet a számlatévő nem az üzletfél vagy más személy részére állít ki, hanem a követelés igazolására valamely perhez csatol, nem esik számlabélyeg alá.” (20,650—912.)

— **Vásári-idő rövidítése.** Az aradi kereskedők és iparosok akciót indítottak az országos vásárok idejének rövidebbé tétele érdekében, mivel a mostani helyzet a városi kereskedők és iparosok rovására igen káros. Nem régen Székelyudvarhelyt is volt ehhez hasonló mozgalom, de az elaludt. Az aradi kereskedők köre és az odavaló ipartestület azonban most a kereskedelmi és iparkamarához fordult s állásfoglalásra szólította fel oly értelemben, hogy a többi kamarát is bevonva, országos mozgalmat indítson. A székelyföldi kereskedők és iparosok talán még inkább érzik a bukott ekzsisztenciákat növelő vásárok rossz hatását s azt hisszük, hogy a legnagyobb készséggel csatlakoznak az aradi üdvös és helyes mozgalomhoz.

— **Vicinálisok.** A mezősegi és nyátrádvölgyi vicinális vasutak építése már befejezéshez közeledik. Vajjon mikor mondhatjuk ugyanezt a homoród-völgyi vicinálisról, melynek ügye oly csendes lett! Hát a többi és a többi!...

— **A borpiac** helyzete egyenesen siralmas. Nem isznak már az emberek — panasolja egyik könyvmatos, mely a borfogyasztás csökkenését sirja. A közép minőségű borok ára ma 100 K, a jobb minőségű hegyi boroké 50—60 K körül forog. Silányabb minőségű borok iránt nincs semmi érdeklődés; azok — úgy szólva — eladhatlanok. Nézne csak be az egyes korcsmák büzös odujába. Majd ott meglátná, hogy még a legbicskanyitóbb lőret is milyen méreg drágán tudják eladni — a pancsolók...

— **Tanoc-sorozás.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara Székelyudvarhelyt a tanoc-sorozást e hó 22-én (szeredán) fogja megtartani. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást a városi tanács, mint iparhatóságnál nyerhetnek. Ismételten felhívjuk iparos és kereskedő polgártársaink figyelmét e körülményre.

— **Jubileum.** A Brassói Lapok huszadik évfordulója alkalmából nagy jubileumi számot adott ki husvétkor. Ez a derék napilap, mely a brassói magyarság élettő eleme és a székely ügyeknek is lelkes harcosa ünnepi számában megszólaltatta Szterényi József v. b. t. t. orsz. képviselőt, Rákosi Jenő főrendiházi tagot, az „Otthon” elnökét s mellettük több neves író. A száz oldalas jubileumi szám képekkel van tarkítva és szerkesztésére büszke lehet Dr. Szele Béla főszerkesztő és Győri Imre felelős szerkesztő kartársunk, kiket az elért szép siker nyomán, őszintén érzett meleg szeretettel köszöntünk a magunk részéről is.

— **Mammut-csontokat** találtak kőfejtés közben a munkások Szindén, a felső kőbányában. Az érdekes és értékes csontok egyrészét az Erdélyi muzeumba, másikat pedig a budapesti egyetem állattani intézetébe küldötték.

— **A katonák elszállásolása Erdélyben.** A honvédelmi miniszter a cs. és kir. közös hadsereg legényiségének átvonulás alkalmával a szállásadók részéről kiszolgáltatót étkezésért a katonaság által fizetendő térítési összegeket az 1914. évre április hó 10. körrendeletében állapította meg. Ez a térítési összeg a királyhágóntuli kerületben (erdélyrésziék) 57 fillér, Nagyszeben 64 fillér.

— **A vízvezeték vize** ugy Tordán, mint Marosvásárhelyt bacillusmentes. Hát a többi székely városokban vajjon milyen? Sepsiszentgyörgyön kívül — tudunkkal — sem Kézdivásárhely, sem Csikszereda, sem Gyergyószentmiklós, sem Székelyudvarhely nem adhat ki ehhez hasonló időszaki jelentéseket, miután vízvezeték még egyikben sincs.

— **A magyar nőnevelés** egyik legrégibb és legérdemesebb előharcosa: De Gerando Antonina, nyug. felsőbb leányisk. igazgatónő 69 éves korában meghalt Kolozsvárt.

— **A nagyszebeni tanítónőképző-intézet** I-ső osztályába az 1914—15. iskolai évre felvételért 14-ik életévüket betöltött olyan leányok folyamodhatnak, akik a felső leánynevelőiskolát, a polgári vagy felsőbb leányiskola avagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A kérvényhez csatolandó keresztlevél, iskolai bizonyítvány és orvosi bizonyítvány. Bennlakási havi díj 38 K. A kérvényeket az intézet igazgatóságához június 15-ig kell benyújtani. Az I-ső évfolyamra felveendő növendékek közül hét növendék 120 K ösztöndíjat nyer — igazolt szegénység esetén. Bővebb értesítést készséggel nyújt: Dr. Bilinszky Lajos igazgató Nagyszeben.

— **A Tavaszi vásár** e hó 30-án kezdődik Budapesten és május 6-ig tart. Kedvezményes jegyek váltására szóló utalványokat a kereskedelmi és iparkamarák 55 fillér ellenében küldenek. III-ad oszt. jeggyel II. osztályon és fél II. od oszt. jeggyel III. osztályon lehet utazni Budapestre és vissza. Kereskedőink és iparosaink saját érdekükben tesznek, ha e kedvező alkalmat felhasználják. A székelyföldi kamarának pedig a „Székely Ellenzék” által felvetett eszmét mi is ajánljuk. Amí speciális készítményeinkből állítson össze egy kollektiót s azzal az évről-évre ismétlődő országos tavaszi vásáron vegyen részt. A propaganda csak úgy ér valamit, ha tett követi. Kezdődjék a székely ipartettekkel való életre hívása!

— **A tanonc-otthon** építését Marosvásárhelyt közelebről megkezdik, ahol az idén több nagyobb építkezés nyer befejezést.

— **Erdélyrészi orsz. kirakódások** április 20-án Buza, Drassó, Gyula, Nagysármás, 21-én Magyar-nagysombor, 22-én Kőboldogfalva, 23-án Galgó, Marosugra, 24-én Alsórákos, Alsószombatfalva, Ecel, Erked, Makfalva, Muzsna, Szászsebes, Torda, 25-én Bethlenszentmiklós, Feketealom, Lekence, 27-én Jakabfalva, 28-án Homoródoklánd, Kiskapus, Szásznapada, Szentlászló. 29-én Szamosujvár, Sepsiszentgyörgy, 30. Ósinka.

— **Arad városa és a mozik.** Aradról jelentik: Két hónappal ezelőtt Arad város mozisabályrendeletet alkotott; kimondván, hogy Aradon korlátlan számban szabad moziengedelmeket kiadni, de a mozgósínházak hat percentet kötelesek fizetni a bruttóbevétel után. Sándor János belügyminisztertől leirat érkezett, mely azt a határozatot megsemmisíti. A belügyminiszter formahibákat talált a szabályrendeletben, a hat percentet pedig kevesli e különböző jövedelmességük szerint kívánja a mozgósínházakat megadóztatni. A belügy-

miniszter döntése többrendbeli intézkedést tesz majd szükségessé, mert a közgyűlési határozat óta a rendőrfőkapitány nyolc moziengedelmet adott ki.

— **Gazdag ipartestület** a gyergyószentmiklósi, melynek elnöke László István és jegyzője Stamer, akik a marosvásárhelyi gyűlésen résztvettek. Az utóbbi kijelentette, hogy a gyergyószentmiklósi ipartestület 29 éve áll fenn s habár alig 190 taggal bír, akik mindössze fejenként 1 K évi díjat fizetnek, jelenleg mégis ötvenezer korona vagyona van.

— **Modern Szemle** címmel szépirodalmi és kritikai folyóirat indult meg a legjobb magyar írók és új tehetségek írásaival Budapesten. Havonként legalább 52 oldalon fog megjelenni évi 6 K előfizetési díj mellett.

20-adik évfolyam. 20-adik évfolyam SZÉKELYORSZÁG [„Székely-Udvarhely”]

Csik-, Háromszék-, Marosföld-, Tordaranyos- és Udvarhely-vármegyék pártoktól független, székely érdekű újsága a székelység előharcosa. Szerkeszti s kiadja BETEGH PÁL laptulajdonos. Előfizetési ára egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.

E nap

Szerda,
április hó
1
Hugó pk.

az új évnegyed kezdete. Ha előfizetése lejárt, sieszen azt megújítani, hogy a „Székelyország” b. címere ezután is pontosan érkezzenek.

testvéri törekvés alapján, a nemzetföntartó elem-boldogulásának forrásait feltárni, felszínen tartani a mult, jelen és jövő tárgyilagos, politikától mentes, szigoruan igazságos, szeretet-teljes latolgatásával. — Aki igaz székely, aki magyar, részt kell vegyen e nemzetet védő nagy munkából!

Mutatványszámot bárhova küld a „Székelyország” kiadóhivatala Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz.

— **Rokkantak közgyűlése.** A Magyarországi Munkások Rokkant-és Nyugdíj-Egyletének székelyudvarhelyi 138-ik fiókpénztára ma (vasárnap) d. u. 3 órakor az állami elemi iskola helyiségében fogja megtartani évi rendes közgyűlését és pedig a megjelent tagok számára való tekintet nélkül. A közgyűlésre a tagokat ismételten meghívják: Duka András elnök, Kedves István jegyző.

— **Nem lesz értekezlet** e hó 22-én Székelyudvarhely az ipartestület megalakítása ügyében. Erről értesít bennünket a városi tanács lapunk zártakor. Hogy mikor lesz arról az érdekelteket annak idején tájékoztatjuk.

— **Köszönet.** A székelyudvarhelyi Székely Dalegylet hálás köszönetét nyilvánítja a Dalszereplőknek.

felülfizetett következő adományozóknak: Dr. Sebesi János, Adriányi Géza 20—20 K, Pál István, Gotthárd János 10—10 K, Dr. Szöllősi Ödön 8 K, Dr. Imreh Domokos 6 K, Barcsay Károly 2 K, Heitz Adolf 1 K.

Méhészet.

Azok a méhcsaládok a melyeknek, kellő mézkészletük volt, kitünően teleltek. A vérhasnak még a legcsekélyebb jelei sem mutatkoztak. A mult évben az ország nagyobb számu vidékein bómézhordásuk volt a méheknek s ez alkalmat adott arra, hogy a kívánt mézkészlettel menjenek telelőbe. Az ilyen méhcsaládok aztán teljes nyugalommal élték át a telet s most friss munkaerővel fognak a tavaszi munkához.

Sajnos, itt a Székelyföldön és Erdély másvidékein is egészen más-ként áll a dolog. A mult 1913. év Isten csapása volt a méhészetre. Nem igen volt olyan méhcsalád, mely a mult évi gyűjteményéből a telet át tudta volna élni.

Azon a méhészeknek, akik méheik kevés gondot fordítottak, nem kell új kasokat és kaptárakat a rajok számára beszerezniök. Sőt még az is előfordul több helyen, hogy a méhes oldalára a méhész reá irhatja a néhai nevet.

Nem csodálkozhatunk tehát azon, ha kezdő méhészek nem lelkesednek a méhészet iránt, mikor minden fáradozásuk hiába volt, miután csak keserű csalódással kellett megelégedniök s mind azon szép tervek és remények, a melyeket tápláltak, úgy járt, mint a vihar által megrongált zöld fa, mely leveleitől és galyáitól megfosztottan áll. Ugy néz ki, mintha kihalt volna az élet belőle. Azonban azért élet van még benne s a mit az idő elvitt, ismét vissza hozza magával és új életet ad, s az átélt szenvedéseknek még csak nyoma sem lesz látható.

Igy lesz a mi méhészetünkkel is. Nem kell csüggedniük, mert ha mulasztást követünk el, meg fogjuk bánni majd, mikor késő lesz.

Az elpusztult méhcsaládok helyébe újméhcsaládokat vagy rajokat szerezzünk be. Ne engedjük méheink létszámát csökenni, mert csak így fogunk kellő sikert elérni. Az a kiadás, a mit e célra fordítunk, kamatostól megtérül.

A tavasz ugyan beállott, de azt inkább csak a naptárból, mint az időjárásból ismerjük. Ha volt is egy-két nap kedvezőbb idő is, ezt borult, hűvös és esős idő váltotta fel, a mely huzamosabb ideig tartott.

Azonban mégis volt kedvező alkalom, mikor a méhek mézkészletéről szereztünk tudomást s a hol hiány mutatkozott, azt pótoltuk.

De nemcsak a mézhiányról, hanem az anya állapotáról is tudomást kell szereznünk, a mely csak annyiból áll, hogy a kereteket kiszedjük ad-

dig, míg fiasítást találunk. Ha sima felületű, fedett fiasítást találunk tovább nem kutatunk Gyorsan visszarakjuk a kiszedett kereteket, hogy a fiasítás ki ne hulljon.

A fiasítást alaposan meg kell néznünk, mert már alányás is lehet, a melynek fiasítása hegy-hupás, sőt még kezdetleges anyabölcsők is találhatóak. Az ilyen mécsaládokat vigyük a méhestől távolabbi helyre mintegy 50 méternyire, seperjük le őket; kaptárukat vagy vegyük el helyükről, vagy ha el nem vehetők, a röplukat zárjuk el és bekéredznek a szomszéd családokhoz. A hol pedig fiasítást nem találunk, biztos az anyatlanság. Az ilyen gyenge családdal egyesítsük.

Ugy az átvizsgálásnál, mint az etetéssel vigyázzunk, mert igen könnyen rablást idézünk elé.

A kaptárakból a penészes kereteket szedjük ki és helyébe rakjunk másikat a tartalék lépekből.

Egyik legfőbb gondunk, legyen hogy a család, mézhiányban ne szenvedjen. Adjunk annyit, a mennyi mézre van szükségük. Hogy mennyi mézet adjunk, az előbb az időjárástól, másodsor a család népeségétől, harmadsor pedig az anya petézőképességétől függ.

Ha valamely kaptár alján éretlen kiányt fiasításokat látunk, a melynek beltartalmát a méhek kiszívták, azonnal mézet adjunk nekik, mert az ilyen mécsalád mézhiányban szenved.

A kaptárak és kasok alját időnkint tisztítsunk meg mindaddig, a míg a méhek el nem foglalják; ezáltal sok munkától óvjuk meg méheinket.

Székelyzsombor, 1914. április 6.
Ambrus András,
méhész.

**Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL
könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.**

Homoród járás főszolgabírájától.
Szám: 1165—1914 ki.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegyében a homoródi járásban a kéményseprői állás lemondás folytán megüresedett, arra ezenel pályázatot hirdetek.

A járáshoz 31 község tartozik. A kéményseprői díjak Udvarhelyvármegyének a kéményseprői iparról alkotott VII. sz. szabályrendeletben vannak megállapítva.

Felhivom mind azokat, kik az említett kéményseprői állást elnyerni óhajtnak, hogy az 1884 évi XVII t. c. 4 §. alapján felszerelt pályázati kérvényüket alólírott főszolgabíróhoz f. évi április hó 30-ig adják be.

A később érkező kérvényeket nem fogadom el.

Oklánd, 1914. évi április hó 7-én
2—3. Szabady
főszolgabíró.

Kiadó lakás Székelyudvarhelyi a Föld-u 3. sz külön udvaron. Tulajdonos: Szélyes Zsigmond Kossuth-u 130. szám alatt.

Téli szalámi 1 kgr. 3 K 40 F
Hol?!
Gáspár Testvéreknél
Székelyudvarhely

Betegh Pál

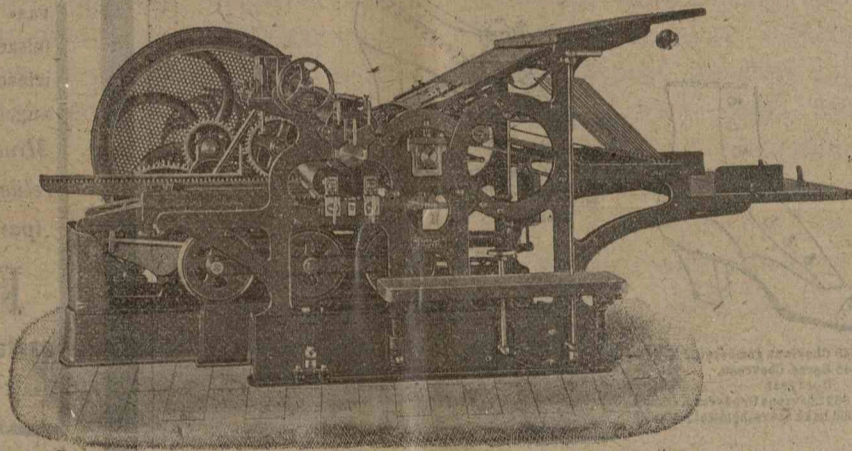
billamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel

==== dúsán felszerelt ====

**könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,**

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár-

==== számitással. ====

Közsgyi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, pégrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

**Vidéki megkeresésre azon-
nal válaszol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.**

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.

A HAZAI CIPŐIPARTERÉN
ELSŐ HELYEN ÁLLNAK
A VILÁGHIRŰ

Turul CIPŐK

TURUL CIPŐGYÁR R.T.
A MONARKIA LEGNAGYOBB
CIPŐGYÁRA.

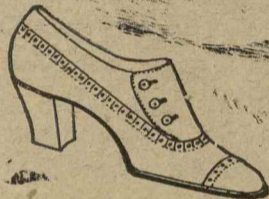

Cikk 269 Chevreau fűzőcipő . . . K 10-
• 287 Chevreau Goodyear . . . K 13-50
• 6095 Chevreau Goodyear
la minőség . . . K 16-

Cikk 92 Box fűzőcipő . . . K 10-50
• 80 1/2 Chevreau fűzőcipő . . . K 11-
• 6085 Box fűzőcipő American
Style . . . K 12-
• 110 Chevreau Goodyear . . . K 13-

FIOKRAKTAR,
SZÉKELYUDVARHELY
KOSSUTH-UTCA 9.

Cikk 405K Chevreau gombos-
fűzőcipő . . . K 9-
• 483 Chevreau Goodyear K 11-50
• 416 Chevreau Goodyear
la minőség . . . K 14-

Cikk 402 Chevreau fűzőcipő . . . K 9-
• 401 Chevreau Goodyear K 12-
• 426 Barna Chevreau
Goodyear . . . K 13-

Cikk 349 Chevreau gomboscipő K 11-
• 346 Barna Chevreau,
Goodyear . . . K 12-
Cikk 382 Chevreau Goodyear K 14-50
• 1565 Lakkészítéssel K 16-50

Jó anyák gondoskodnak arról hogy gyermekeik tápláló és izletes édesétztákat kapjanak vacsorára. Kevés fáradsággal, olcsón, kitűnő édesétztákat készíthetünk dr. Oetker-féle puddingporokkal, melyek különbözök mint pl.: vanília, málna citrom és csokoládé izekben kaphatók s a kicsinyek által ujjongó fogadtatásban részesülnek. Egy 15 fillér s puddingpor csomagból egyharmad liter tej, 2 tojás és 5 dg cukor hozzáadásával kitűnő vacsora készíthető 5-6 gyermek részére. Minthogy pedig a puddingokat gyümölcsizzel, tejföl nélkül készítjük, ezen szerek fokozzák a jóit valamint a tápértéket.

BUTOR.

Aki jó és tartós butort akar vásárolni, az forduljon hozzám BALÁZS KÁROLY butorkereskedőhöz, hol raktáron vannak remek kivitelű kőrös, cseresznye, tölgy, szil és diófa háló szobák és ebédlőberendezések vas- és rézbutorok, márvány mosdók és felszerelések. Saját műhelyemben készül izléses és tartós kárpitos árúk, szalon és angol bőrgarnitúrák és esztergályos árúk. Minden munka jótállás és szigorú felügyelet mellett készül! A helybeli ipar érdekében szives pártfogást kér.

Balázs Károly

asztalos, esztergályos, kárpitos és butorkereskedő.

Követeljük minden kávéházban, vendéglőben, olvasó- és társaskörben a „Székelyország”-ot.

Vasárnapi Könyv

Kiadja az
Országos
Közművelődési
Tanács

Minden héten egy füzet jelenik meg.
A Vasárnapi Könyv tartalma:
Képek és életrajzok a munka, a tudás a történet kiváló egyéniségeiről.
Útleírás, földrajz, történet, ipar-, technika- és természet-tudomány. Fizikai és vegyszeti ismeretek. Az ipari találmányok és újítások magyarázata. A modern technika vívmányai. Tájékoztató a fejlődő gazdasági élet új eszközeiről.
Hasznos tudnivalók. Az egészség megóvásáról, az élelmiszerekről. Népszerű törvényt magyarázatok.
Egy példányt félévre 1 K 50 fillérért minden szombaton bérmentve küld az Országos Közművelődési Tanács Budapest, IV., Ferenciek tere 3

Üzletmegnyitási jelentés.

Van szerencsénk a n. é. közönséget ezton is értesíteni, hogy 1914. évi március 1-én

Székelyudvarhelyt,
Kossuth-utca 2-ik szám alatt a
o Flórián Bogdán házában o

ÜZLETHELYISÉGET

nyitottunk. o o o o Ez alkalommal kérjük, hogy

Eredeti Singer varrógépekben

tűkben, olajban, fonalakban és selyemben mutatkozó szükségletének fedezése végett hozzánk fordulni sziveskedjék. Kiváló tisztelettel:

Singer Co. varrógép részv. társ.
Székelyudvarhely

Imakönyvek igen nagy választékban olcsó árak mellett kaphatók róm. kath. és ref. hívók számára a „Székelyország” kiadó hivatalában

Inguyen
ADUNK
HASZNÁLATRA
MŰVÉSZI KIVITELŰ TŰZ ÉS
BETÖRÉSMENTES, ÚJ PÁNCÉL
TAKARÉKPERSÉLYT
BÁRKINEK.

Trjón
PESTMEGYEI
TAKARÉKPÉNZTÁR R.T.
BUDAPEST, IV. Kötő-utca 8.

